

Pasauļes apceļotāji un jaunatklājēji

Sastādījis ARNOLDS GOBA
Mākslinieks ULDIS BALTUTIS

ISBN 9984-757-85-4

© «Izdevniecība Avots», 2006
© A. Goba, teksts, 2006
© U. Baltutis, vāks, 2006

Vasko da Gama

(Gama)

(1469 –1524)

Portugāļu jūrasbraucējs, kurš, braucot no Eiropas apkārt Āfrikas dienvidiem, pirmais sasniedza Indiju

Vasko da Gama dzimis 1469. gadā Sinišā, Alentejo provincē, Portugāles dienvidaustrumos, miris 1524. gada 24. decembrī Kočinā, Indijā.

Vasko da Gama bija senas muižnieku dzimtas atvase, un laikabiedri viņu raksturojuši kā drosmīgu, neatlaidīgu, pacietīgu un enerģisku vīru, bet ļoti ātras dabas un patvaļīgas rīcības cilvēku. Portugāles karalis dons Manuels izraudzījās Gamu par flotes admirāli braucienam uz Indiju.

1497. gada 8. jūlijā Gama ar četriem kuģiem – flagmaņkuģi «Svētais Gabriels» (*São Gabriel*), «Svētais Rafaels» (*São Rafael*), «Berriu» (*Berrio*) un 200 tonnīgu kravas kuģi bez nosaukuma atstāja Lisabonu. Visi kuģi bija lielāki un smagāki par ātrajām karavelām, tomēr vairāk piemēroti tālajam ceļam okeānu vētrās.

Līdz Zaļā raga salām kuģi burāja gar Āfrikas piekrasti, bet tālāk Gama izvēlē-

jās lielu loku Atlantijas okeānā, lai izvairītos no pretvēja joslām. Pēc 4,5 mēnešiem kuģi sasniedza Labās Cerības ragu. Aiz Labās Cerības raga ekspedīcija turējās kontinenta krastu tuvumā, un 1498. gada janvārī Gama atklāja Zambezes upes grīvu. Tur ekspedīcija pavadīja vienu mēnesi, lai salabotu kuģus un izārstētu ar cingu saslimušos jūrniekus.

Tālāk ekspedīcija devās ar trim kuģiem, jo kravas kuģis vairs nebija vajadzīgs. Flotile aizvien biežāk sastapa arābu tirdzniecības kuģus – zabras jeb dou – un ostas, caur kurām arābi tirgojās ar Indiju. Arābi portugāļus sagaidīja piesardzīgi, pat naidigi, jo saskatīja viņos konkurentus. Gamas flotiles uzturēšanās piekrastes salas valdnieka šeiha Musi Mbika (viņa vārdā vēlāk nosauca jūras šaurumu un valsti Mozambiku) teritorijā beidzās ar sadursmi, kuras laikā portugāļi šāva ar kuģu lielgabaliem – bombardām.

Arī lielajā Mombosas ostā portugāļiem draudēja briesmas, arābu šeihs gatavojās kuģus iznīcināt. Tikai vietējo ie-

dzīvotāju brīdinājumi izglāba ceļotājus. Nākamajā ostā Malindi vietējais valdnieks Saids Alī portugāļus uzņēma viesmīligi, jo cerēja uz viņu palidzību cīnā ar kaimiņiem. Pēc Gamas lūguma viņš nodeva portugāļiem pieredzējušu arābu loci Ahmedu ibn Madžidu. Šis slavenais Omanas locis, kura 37 darbi par ģeogrāfiju un navigāciju saglabājušies līdz pat mūsdienām, aizvadīja portugāļus līdz Indijas krastiem 26 dienās.

1498. gada 20. maijā Gamas kuģi izmeta enkuru Malabarās piekrastē, Kālikutas ostā, Indijā. Sākumā portugāļus uzņēma viesmīligi, vietējais valdnieks viņus uzaicināja savā pilī. Gama uzsāka tirdzniecību, iepirkā garšvielas un dārglietas, sāka diplomātiskas sarunas. Tomēr daudzie arābu tirgotāji noskaņoja valdniku pret portugāļiem. Situācija kļuva ļoti sarežģīta, portugāļu preces vairs nepirka un neļāva arī vest atpakaļ uz kuģiem. Gama bija spiests pārtraukt visus darijumus, un 29. augustā kuģi pacēla enkurus, lai dotos atpakaļ uz Portugāli. Ekspedīcijas uzdevums bija izpildīts, jūrasceļš uz Indiju atklāts, un portugāļi konstatējuši, ka šajā zemē ir daudz visdažādāko garšvielu un dārgu akmeņu.

Atpakaļceļš bija grūts, jūrniekiem uzbruka cinga, vētras un pirāti. No 168 cilvēkiem, kas uzsāka ekspedīciju, Portugālē atgriezās 55 jūrnieki. Kad ekspedīcija bija paburājusi garām Mombasai, Gama nolēma upurēt kuģi «Svētais Rafaels», kas bija stipri cietis vētrās, bet nedaudz tie atlikušie jūrnieki nespēja ap-

Portugāļu karavela

kalpot trīs kuģus. No «Svētā Rafaela» izkrāva visu derīgo un kuģi aizdedzināja. 1499. gada 20. martā portugāļi apbrauca apkārt Labās Cerības ragam. Tālāk kuģi izšķirās. Lisabonu pirmais 1499. gada 10. jūlijā sasniedza «Berriu», ko komandēja Nikolau Koelju. Drīz pēc tam ieradās «Svētais Gabriels». Vasko da Gama aizkavējās Azoru arhipelāga Terseiras salā, lai apglabātu savu mirušo brāli Paulu da Gamu, kurš ceļojuma laikā bija komandējis «Svēto Rafaelu». Lisabonā Vasko da Gama atgriezās ar kādu ātru karavelu.

Portugāles karalis dons Manuels, ko iedēvēja par Laimīgo, Vasko da Gamu saņēma ļoti svinīgi. Kaut arī atgriezās tikai divi kuģi, tomēr, kā raksta kāds hronists, pārvesto garšvielu un dārgo akmeņu vērtība sešdesmit reižu pārsniegusi ekspedīcijas izdevumus. Bet pats galvenais – bija atklāts no Vidusjūras un Austrumu zemēm neatkarīgs jūrasceļš uz Indiju. Šis atklājums drīz vien Portugāli

pārvērta par varenu un bagātu jūras lielvalsti. Vasko da Gama saņēma dona un Ostindijas jūru admirāļa titulu.

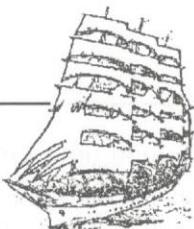
Vasko da Gamas ekspedīcija atklāja eiropiešiem Āfrikas piekrasti no 34° D pl līdz 3° D pl, kā arī, pretēji agrākajiem apgalvojumiem, pierādīja, ka Indijas okeāns nav iekšējā jūra.

1502. un 1503. gadā Vasko da Gama otreiz devās uz Indiju. Šoreiz viņš vadīja 20 kuģu eskadru, kurā bija arī ap astoņsimt karavīru. Portugāļi uzbruka arābu tirdzniecības kuģiem, izlaupīja tos un aizdedzināja. Nonācis Indijā, Kalikutā, Vasko da Gama veselu diennakti apšaudīja pilsētu ar lielgabaliem, lai atribotos par Pedru Kabrala ekspedīcijas atstāto portugāļu nogalināšanu. Malabarās pie-

krastē Gama izveidoja vairākas portugāļu atbalsta bāzes, nežēlīgi apspiežot jebkādu vietējo iedzīvotāju pretošanos. 1503. gadā viņš atgriezās Portugālē ar lielu kravu vērtīgo Indijas preču.

1519. gadā karalis Vasko da Gamam piešķīra augsto Vidigeiras grāfa titulu un atdeva viņam divas pilsētas – Vidigeiru un Vila de Fradi.

1524. gadā Vasko da Gama trešo reizi uz Indiju devās ar 16 kuģu eskadru kā valdnieka dona Žuana III iecelts Indijas vicekaralis. Drīz vien viņš Indijā saslima un Kočinas pilsētā nomira. Pēc četrpadsmit gadiem slavenā Ostindijas jūru admirāļa mirstīgās atliekas pārveda uz Portugāli un apbedīja Svētā Hieronima klosterī Lisabonā.

Džons Smits

(Smith)

(1580–1631)

*Angļu jūrasbraucējs, piedzīvojumu meklētājs,
kartogrāfs un rakstnieks, viens no pirmās pastāvīgās
angļu apmetnes dibinātājiem Ziemeļamerikā*

Džons Smits dzimis

1580. gada 6. janvārī Vilovbā,
Linkolnšīras grāfistē, Anglijā,
miris 1631. gada jūnijā Londonā.

Džona Smita tēvs bija fermeris un dēlu pusaudža gados atdeva par mācekli pie bagāta tirgotāja. Meklējot piedzīvojumus, Smits kļuva par karavīru, cīnījās pret spāniem Nīderlandē, pēc tam pret turkiem Ungārijā. Tur tika ievainots, saņemts gūstā un pārdots verdzībā uz Kriku. No turienes Smits aizbēga uz Donu, pēc tam dažus gadus ceļoja pa Eiropu un Ziemeļāfriku. 1604. gadā viņš atgriezās Anglijā.

Kad 1606. gadā Londonas kompānija saņema karala atļauju dibināt koloniju Ziemeļamerikā, Smits kļuva par vienu no 105 kolonistu grupas līderiem un devās uz Jauno Pasauli. 1607. gada 26. aprīlī trīs kompānijas kuģi ieradās Česa-

dītāju un sāka rosīgi darboties, lai nodrošinātu kolonistu izdzīvošanu Amerikas kontinenta mežonīgajā vidē. Viņš vadīja māju un nocietinājumu celtniecību, uzsāka tirdzniecību ar indiāniem. No 1607. līdz 1609. gadam Smits organizēja ceļojumu sēriju pa upēm, izpētīja Džeimsas upes baseinu un apkārtējo teritoriju, atklāja Jorkas upi, pirmais nokļuva aiz Ūdenskritumu Līnijas.

Šajos ceļojumos viņš sastādīja diezgan precīzu jaunās kolonijas karti, bet pati kolonija ieguva Virdžīnijas nosaukumu.

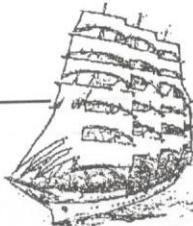
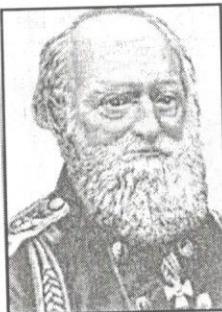
Smita darbība Jaunajā Pasaulē bija saistīta gan ar dažādiem piedzīvojumiem, gan briesmām. 1607. gada decembrī pie Čikahominas upes viņu saņēma gūstā indiāni. Cilts vadonis Povhatans viņam piesprieda nāvessodu, no kura Smitu izglāba trīspadsmitgadīgā vadoņa meita Pakahonta brīdi, kad indiāni jau gatavojās sašķaidīt angļu galvu. Pēc tam Smi-

tās attīstību. Tika būvētas jaunas mājas un attālāki forti, attīstījās zvejniecība, zemkopība un tirgošanās ar indiāņiem. 1609. gada septembrī Smits tika nejauši ievainots, aizdegoties pulverim pulversomā, un viņš bija spiests doties uz Angliju ārstēties.

Anglijā Smitam izraisījās konflikts ar Londonas kompāniju, un viņš pārgāja darbā konkurējošā Plimutas kompānijā, kurai bija tiesības kolonizēt Ziemeļamerikas piekrasti no 38° līdz 45° Z pl. Smits ar diviem kuģiem ieradās Jaunās Anglijas apgabalā un kartēja pierobežu no Pe-nobeskotas līča līdz Keipkodas pussalai. 1615. gadā, kuļojot piekrastē, viņu sagrāba pīrāti. Pēc trim mēnešiem Smits izbēga un atgriezās Anglijā. Pēdējo Smita mēģi-

nājumu doties uz Ameriku izjauca slikti laika apstākļi.

Turpmākos dzīves gadus Smits veltīja Jaunās pasaules koloniju paplašināšanai. Viņš sastādīja kartes un nodevās literārajai darbībai, propagandējot koloniju apgūšanu. Nozīmīgākie viņa darbi ir: *The generall Historie of Virginia, New England, and the Summer Isles* («Virdzīnijas, Jaunās Anglijas un Vasaras salu vispārējā vēsture», 1624) un *The True Travels, Adventures and Observations of Captaine John Smith in Europe, Asia, Africa and America* («Kapteiņa Džona Smita ceļojumi, piedzīvojumi un vērojumi Eiropā, Āzijā, Āfrikā un Amerikā», 1630).

Ferdinands Vrangelis

(1797–1870)

*Krievu jūrasbraucējs, polārpētnieks, admirālis,
Pēterburgas ZA goda loceklis*

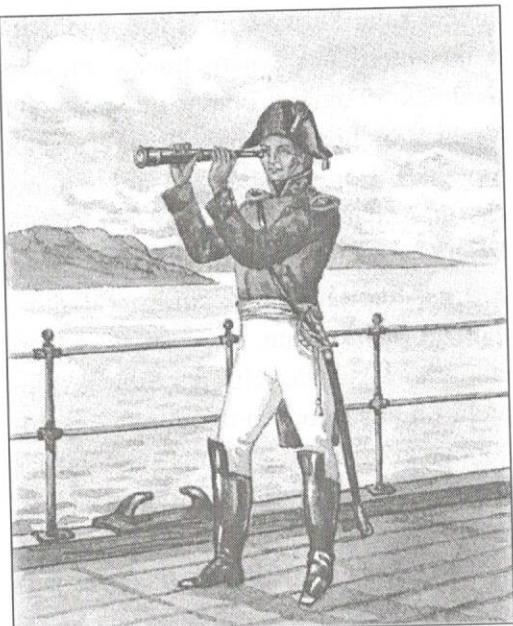
Ferdinands Vrangelis dzimis 1797. gada 9. janvārī Pleskavā, Krievijā, miris 1870. gada 6. jūnijā Tērbatā (Tartu) Igaunijā.

Ferdinands Vrangelis bērnībā zaudējis vecākus, un viņu audzināja attāli radinieki. No 1807. līdz 1815. gadam mācījās Pēterburgas Jūras kadetu korpusā. Pēc tā beigšanas dienēja Baltijas flotē.

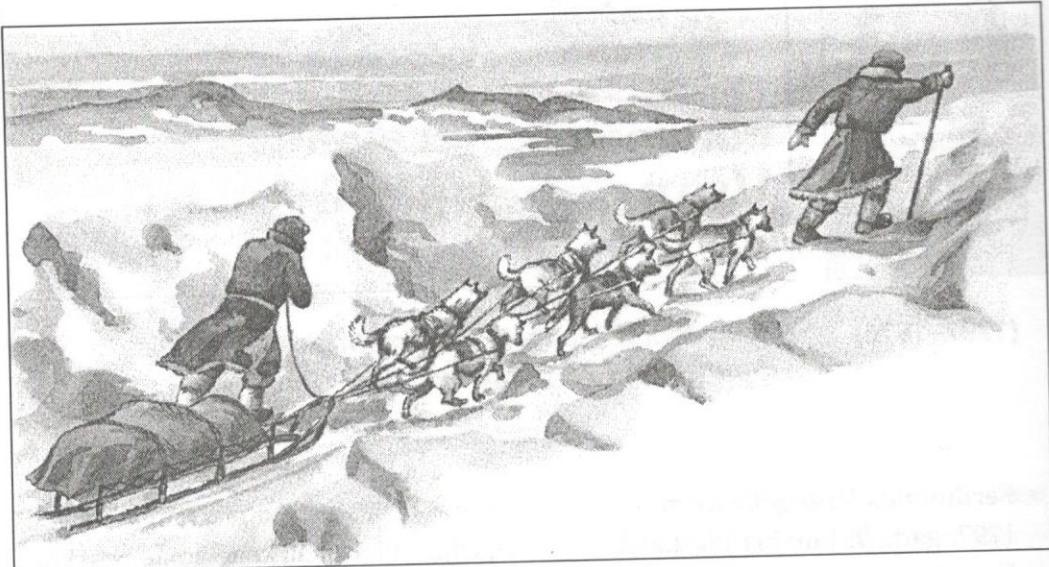
No 1817. gada septembra līdz 1819. gada septembrim piedalījās Vasilija Golovņina ekspedīcijā apkārt pasaulei, būdams kuģa «Kamčatkā» jaunākais sardzes virsnieks. Vrangelis piedalījās pētījumos Dienvidamerikā, Kamčatkā, Alaskā, Kalifornijā, Okeānijas, Svētās Helēnas un Azoru salās.

No 1820. līdz 1924. gadam jaunais leitnants vadīja Kolimas ekspedīcijas grupu Sibīrijas ziemeļu piekrastē. Sešu cilvēku grupas uzdevums bija iezīmēt Sibīrijas piekrasti no Kolimas grīvas uz austriumiem līdz Šelagska ragam un aiz tā. Pārvietojoties ziemā ar suņu pajūgiem,

vasarā – ar zirgiem un laivām, Vrangelis izpētīja un iezīmēja kartē kontinenta krasstu no Kolimas grīvas līdz Koļučinas līcim Čukču jūrā, kā arī daļu Medvežju salu Austrumsibīrijas jūrā. Šajā rajonā viņš ziemā ar suņu pajūgiem trīs reizes pa ledu devās uz ziemeļiem, lai atrastu zemi,

Jūras oficieris uz kuģa klāja

kas, pēc čukču nostāstiem, atrodoties netālu no piekrastes. Taču viņa meklējumi bija nesekmīgi. Balstoties uz čukču apgalvojumiem, viņš tomēr ekspedīcijas kartē ($70^{\circ} 10' Z$ pl un $177^{\circ} A$ gar.) iežīmēja salu, kuru vēlāk, 1867. gadā, atklāja amerikāņu polārpētnieks un valu mednieks Tomass Longs un par godu Vrangelim nosauca par Vrangeļa salu. Savukārt Longa vārdā nosaukts jūras šaurums starp kontinenta piekrasti un Vrangeļa salu.

Ekspedīcijā iegūtos hidrogrāfiskos, meteoroloģiskos un navigācijas, kā arī etnogrāfiskos materiālus par Sibīrijas ziemeļu un austrumu tautām Vranelis apkopoja grāmatā «Ceļojums pa Sibīrijas ziemeļu piekrasti un Ledus jūru» (1–2, 1841; 1948.)

1825. gada aprīlī Vranelis devās jau-

nā ceļojumā apkārt pasaulei. Viņa kuģim «Krotkij» vajadzēja nogādāt kravu Petro-pavlovskā-Kamčatskā un Novoarhangel-skā Krievu Amerikā (Sitka, Ziemeļamerika). Ekspedīcija turpinājās divarpus gadi, līdz 1827. gada septembrim. Tā apmeklēja Brazīliju, Čīli, Marķīza salas, Kamčatku, Alasku, visur veicot hidrogrāfiskos un meteoroloģiskos pētījumus.

No 1829. līdz 1835. gadam Vranelis bija Krievu Amerikas gubernators, vēlāk – Krievijas Amerikas kompānijas direktors. 1855. gadā viņš kļuva par Krievijas jūras ministru.

Vrangeļa vārdā nosaukta sala Čukču jūrā, jūras līcis Alaskas dienvidaustrumu piekrastē, kalnu masīvs Kordiljeros, Alaskā, sala Novaja Zemļas arhipelāga ziemeļos un citi ģeogrāfiskie objekti.

Satura rādītājs

Ievadvārdi	5	Fadejs Belinshauzens (<i>Bellingshausen</i>)	
Djego de Almagro (<i>Almagro</i>)	7	<i>Fabian Gottlieb von</i>	48
Pedro de Alvarado (<i>Alvarado</i>)	9	Benamīns no Tudelas (<i>Benjamin of Tudela</i>)	50
Ruals Amundsen s (<i>Roald Engelbregt Gravning Amundsen</i>)	11	Ričards Evelīns Bērds (<i>Byrd</i>)	52
Sālomons Augsts Andrē (<i>André</i>)	13	Ļevs Bergs	54
Pjotrs Anžū	16	Vituss Jonasens Berings (<i>Bering</i>)	55
Nils Ārmstrongs (<i>Armstrong</i>)	17	Roberts O'Hāra Bērks (<i>Burke</i>)	58
Vladimirs Arsenjevs	19	Tomass de Berlanga (<i>Berlanga</i>)	60
Vladimirs Atlasovs	21	Kārlis Bērs (<i>Baer</i>)	61
Viljams Bafins (<i>Baffin</i>)	23	Ričards Freniss Bērtoms (<i>Burton</i>)	62
Džons Bairons (<i>Byron</i>)	24	Frederiks Viljams Bičijs (<i>Beechey</i>)	63
Vasko Nunjess de Balboa (<i>Balboa</i>)	25	Bīrūnī (<i>Abū Ar-Rayhān Muammad ibn Ahmad Al-Bīrūnī</i>)	64
Aleksandrs Baranovs	27	Viljams Blajs (<i>Bligh</i>)	66
Vilems Barencs (<i>Barents, Barendsz</i>)	28	Karstens Borhgrevink (<i>Borchgrevink</i>)	68
Džons Barovs (<i>Barrow</i>)	31	Pjērs-Pols-Fransuā-Kamils Savorņans de Brazā (<i>Brazza</i>)	70
Heinrihs Barts (<i>Barth</i>)	32	Etjēns Brilē (<i>Brule</i>)	71
Džordžs Bass (<i>Bass</i>)	34	Luijs Antuāns de Bugenvils (<i>Bougainville</i>)	72
Ādolfs Bastiāns (<i>Bastian</i>)	36	Aleksandrs Bulatovičs	74
Rodrigo de Bastidass (<i>Bastidas</i>)	38	Johans Ludvigs Burkharts (<i>Burckhardt</i>)	76
Tomass Batons (<i>Button</i>)	39	Aleksejs Butakovs	77
Ņikifors Begičevs	40	Čang Čuns (<i>Changchun</i>), klostera vārds	
Martīns Behaims (<i>Behaim</i>)	41	<i>Čhiu Čhuči</i> (<i>liu-Zhuji</i>)	79
Semjuels Vaitis Beikers (<i>Baker</i>)	42	Ričards Čānselors (<i>Chancellor</i>)	80
Džordžs Beks (<i>Back</i>)	44	Aleksandrs Čekanovskis (<i>Czekanowski</i>)	81
Sebastjans de Belalkasars (<i>Belalcazar, Benalcazar</i> , īstā vārdā – <i>Mojano, Moyano</i>)	45	Semjons Čēluskins	83
Eduards Belčers (<i>Belcher</i>)	47	Ivans Čerskis (arī <i>Jans Čerskis</i>)	85
		Pjotrs Čihačovs	87

Aleksejs Čirikovs	88	Mārtins Frobišers (<i>Frobisher</i>)	147
Valerijs Čkalovs	90	Vivians Ernests Fukss (<i>Fuchs</i>)	148
Kristiāns Johans Dāls	91	Vasko da Gama (<i>Gama</i>)	150
Viljams Dampirs (<i>Dampier</i>)	94	Matvejs Gedenštroms	153
Antuāns Raimonds Žozefs		Vasilijs Golovņins	154
de Brinī D'Antrkasto (<i>D'Entrecasteaux</i>)	96	Džeimss Ogastess Grānts (<i>Grant</i>)	156
Čārlzs Darvins (<i>Darwin</i>)	98	Frānsiss Gregorijs (<i>Gregory</i>)	157
Džons Deiviss (<i>Davis</i>)	100	Ogastuss Gregorijs (<i>Gregory</i>)	158
Kārlis Klauss fon der Dekens (<i>Decken</i>)	102	Džordžs Grejs (<i>Grey</i>)	159
Džordžs Vašingtons Delongs (<i>De Long</i>)	103	Roberts Grejs (<i>Gray</i>)	160
Diksons Denems (<i>Denham</i>)	105	Huans de Grihalva (<i>Grijalva</i>)	161
Semjons Dežņovs	106	Ādolfs Vašingtons Grīlijs (<i>Greely</i>)	162
Bartolomeu Diašs, Diašs di Novaiss (<i>Diaz de Novaes</i>)	109	Grigorijs Grumms-Gržimailo	163
Dinišs Diašs (<i>Diaz</i>)	111	Jerofejs Habarovs	164
Žils Sebastjēns Cēzars Dimons d'Irvils (<i>Dumont d'Urville</i>)	112	Henrijs Hadsons, Hudzons (<i>Hudson</i>)	166
Piters Jorens Dīss (<i>Dease</i>)	114	Hannons (<i>Hanno</i>)	168
Ignacio Domeiko	115	Svens Anderss Hedīns (<i>Hedin</i>)	169
Frānsiss Dreiks (<i>Drake</i>)	117	Tūrs Heijerdāls (<i>Heyerdahl</i>)	170
Ērihs Dagoberts fon Drigalskis (<i>Drygalski</i>)	119	Jakobs van Hemskerhs (<i>Heemskerch</i>)	172
Ernests Džailss (<i>Giles</i>)	120	Zigmunds fon Herberšteins (<i>Herberstein</i>)	174
Džans Cjaņs (<i>Zhang Qian</i>)	121	Semjuels Hērns (<i>Hern</i>)	176
Džens He (<i>Zheng He</i>)	123	Hērodots (<i>Hērodotos</i>)	178
Hanss Ēgede (<i>Egede</i>)	124	Edmunds Persifals Hilarijs (<i>Hillary</i>)	180
Eiriks Rauda (<i>Eirikr Raudi</i>)	125	Čārlzs Frensis Holls (<i>Hall</i>)	181
Edvards Džons Eirs (<i>Eyre</i>)	126	Aleksandrs Frīdrihs Vilhelms Heinrihs fon Humbolts (<i>Humboldt</i>)	183
Linkolns Elsvērts (<i>William Linn Ellsworth</i>)	128	Ibn Batūta, Abū Abdallāhs Muhammeds ibn Abdallāhs al Lavātī at Tandžī	185
Emins Pašā (<i>Emen Paşa, Mehmed;</i> īstā vārdā Eduards Šnicers)	130	Ibn Fadlāns, Ibn Fadlāns Ahmeds ibn Abāss	187
Enriki Jūrasbraucējs (<i>Dom Eurique o Navegador</i>)	131	Idrīsī (Edrīsī), Abū Abdallāhs Muhammeds ibn Abdallāhs	
Eratostens (<i>Eratosthénēs</i>)	133	ibn Idrīs al Hammūdī al Hasanī al Idrīsī	188
Aleksejs Fedčenko	134	Evarists Režists Iks (<i>Huc</i>)	189
Roberts Ficrojs (<i>Fitzroy</i>)	135	Villems Janszons (<i>Janszoon</i>)	190
Ivans Fjodorovs	137	Konstantins Jeļskis	191
Metjū Flinderss (<i>Flinders</i>)	138	Jermaks	192
Džons Forests (<i>Forrest</i>)	140	Vasilijs Junkers	194
Džons Franklins (<i>Franklin</i>)	141	Alvaro Nunjess Kabesa de Vaka (<i>Cabeza de Vaca</i>)	196
Fransisko Ksavjē, svētais (<i>Francisco Xavier, st.</i>)	144	Džons Kabots (<i>Caboto</i>)	198
Džons Čārlzs Frimonts (<i>Fremont</i>)	145	Sebastjans Kabots (<i>Caboto</i>)	199

Pedru Alvarišs Kabrals (<i>Cabral</i>)	201	Ivans Krūzenštērs (<i>Krusenstern</i> ; arī Ādams Johans fon Krūzenštērs)	254
Huans Rodrigess Kabriljo (<i>Cabrillo</i>)	203	Džeims Kuks (<i>Cook</i>)	257
Renē Ogists Kaijē (<i>Caille</i>)	204	Žaks Īvs Kusto (<i>Cousteau</i>)	261
Vernijs Lovets Kamerons (<i>Cameron</i>)	206	Žans Fransuā Laperūzs (<i>La Pérouse</i> , <i>Jean-François de Galaup, Count de</i>)	263
Diogu Kans (<i>Cāo</i>)	208	Dmitrijs Laptevs	266
Ermenežilda Kapelu de Britu (<i>Capello de Brito</i>)	209	Haritonis Laptevs	267
Grigorijs Kareļins	210	Robērs Lasāls (<i>La Salle, René-Robert Cavelier, Sieur de</i>)	269
Džovanni da Pians Karpīni (<i>Carpini, Giovanni da Pian del</i>)	211	Bartolomē de Laskass (<i>Las Casas</i>)	270
Filips Kārterets (<i>Carteret</i>)	213	Mihails Lazarevs	272
Žaks Kartjē (<i>Cartier</i>)	214	Leifs Eriksons Laimīgais	
Fransiss de Kastelno (<i>Castelnau</i>)	216	(norv. <i>Leiv Eriksson den Hepne</i>)	274
Tomass Kavendišs (<i>Cavendish</i>)	217	Ludvigs Leiharts (<i>Leichhardt</i>)	275
Henrijs Kelets (<i>Kellett</i>)	218	Jakobs Lemērs (fr. <i>Lemaire</i> ; vācu <i>Le Maire</i>)	276
Engelberts Kempfers (<i>Kämpfer</i>)	219	Ričards Lemons Lenders (<i>Lander</i>)	278
Ivs Žozefs de Kergelēns-Tremareks (<i>Kerguéllen Trémarec</i>)	220	Aleksandrs Gordons Lengs (<i>Laing</i>)	279
Gonsalo Himeness de Kesada (<i>Quesada; Jimenez de Quesada</i>)	221	Leo Afrikānis (<i>Leo Africanus</i>)	280
Filips Pārkers Kings (<i>King</i>)	223	Fjodors Litke	281
Pedro Fernandess de Kiross (sp. <i>Queiros</i> ; port. <i>Quiroz</i>)	224	Deivids Livingstons (<i>Livingstone</i>)	284
Hjū Klapertons (<i>Clapperton</i>)	226	Meriveters Lūiss (<i>Lewis</i>)	286
Čārlzs Klārks (<i>Clarke</i>)	227	Ivans Lepjohins	288
Viljams Klārks (<i>Clark</i>)	228	Jurijs Lijsjanskis	289
Oto Kocebū (<i>Kotzebue</i>)	229	Ričards Maaks	
Kristofors Kolumbs (lat. <i>Columbus</i> ; it. <i>Colombo</i> ; sp. <i>Colon</i>)	231	Fernans Magelāns (port. <i>Fernão de Magelhães</i> ; sp. <i>Fernando de Magallanes</i>)	293
Šarlī Marī de la Kondamīns (<i>La Condamine</i>)	236	Stepans Makarovs	296
Nikolo dei Konti (<i>Conti</i>)	237	Aleksandrs Makenzijs (<i>Mackenzie</i>)	298
Fransisko Vaskess de Koronādo (<i>Coronado</i>)	238	Frānsiss Leopolds Maklintoks (<i>McClintock</i>)	299
Ernans Kortess (<i>Cortés</i> ; īstā v. <i>Marqués del Valle de Oaxaca</i>)	240	Roberts Džōns Maklūrs (<i>McClure</i>)	300
Gaspars Kortiriali (<i>Cortereal</i>)	243	Stepans Maligins	
Jegors Kovaļevskis	244	Masūdī (<i>Abū al-Husayn 'alī ibn al-Husayn al-Mas'ūdī</i>)	302
Pedru da Koviljans (<i>Covilhā</i>)	245	Mela Pomponijs (<i>Mela Pomponius</i>)	303
Ivans Kozirevskis	247	Alvaro Mendanja de Nejra	
Pjotrs Kozlovs	248	(<i>Mendaña de Neyra</i>)	304
Stepans Krašenīņnikovs	250	Pedro de Mendoza (<i>Mendoza</i>)	306
Pjotrs Kropotkins	252	Pedro Menendess de Aviless	
		(<i>Menendez de Aviles</i>)	307
		Gerhards Merkators (<i>Mercator</i>)	308

Tomass Livingstons Mičels (<i>Mitchell</i>)	310	Piteass (<i>Pythéas</i>)	374
Aleksandrs Midendorfs (<i>Middendorf</i>)	312	Fransisko Pizarro (<i>Pizarro</i>)	376
Nikolajs Mikluho-Maklajs	314	Vasilijs Pojarkovs	378
Milētās Hekatajs (<i>Hekataios Milēsios</i>)	317	Marko Polo (<i>Polo</i>)	379
Karloss Marija Mojano (<i>Moyano</i>)	318	Huans Ponse de Leons (<i>Ponce de Leon</i>)	382
Fransisko Moreno (<i>Moreno</i>)	319	Fedots Popovs	383
Ivans Moskvitins	320	Grigorijs Potanīns	384
Daglass Mosons (<i>Mawson</i>)	321	Vasilijs Prončiščevs	386
Ivans Mušketovs	323	Nikolajs Prževalskis	387
Gustavs Nahtigals (<i>Nachtigal</i>)	324	Klaudijs Ptolemajs (<i>Ptolemaios</i>)	391
Fritjofs Nansens (<i>Nansen</i>)	325	Jefims Putjatins	393
Panfilo de Narvaess (<i>Narváez</i>)	327	Mikoljs Krištofs Radzivils (liet. <i>Radvila</i> , poļu <i>Radziwill</i>) ar iesauku Bārenis	394
Džordžs Strong斯 Nersss (<i>Nares</i>)	328	Knuds Johans Viktors Rasmusens	
Nestors	330	(<i>Rasmussen</i>)	397
Karstens Nibūrs (<i>Niebuhr</i>)	331	Žans Žaks Elizē Reklī (<i>Reclus</i>)	399
Umberto Nobile (<i>Nobile</i>)	332	Semjons Remezovs	401
Nilss Ādolfs Ēriks Nordenšelds (<i>Nordenskiöld</i>)	334	Ferdinards Pauls Vilhelms fon Rihthofens (<i>Richthofen</i>)	402
Genadijs Nevelskojs	336	Jalmars Rīzers-Larsens (<i>Riiser-Larsen</i>)	403
Afanasijs Nikitins	338	Vsevolods Roborovskis	404
Vladimirs Obručevs	340	Jākobs Rogeņvēns (<i>Roggeveen</i>)	406
Odoriks no Pordenones (<i>Odoric of Pordenone</i>)	342	Gerhards Rolfss (<i>Rohlfss</i>)	408
Pīters Skens Ogdens (<i>Ogden</i>)	343	Volters Rolijis (<i>Raleigh</i>)	409
Alonso de Oheda (<i>Ojeda</i>)	344	Džeimss Klārks Ross (<i>Ross</i>)	411
Ādams Oleārijs (<i>Öleschläger, Oelschläger</i>)	346	Džons Ross (<i>Ross</i>)	413
Fransisko de Oreljana (<i>Orellana</i>)	348	Villems Rubruks (<i>Wilhelmus Rubruquis</i> ; angļu <i>William of Rubrouck</i>)	415
Abrahams Orteliuss (<i>Ortelius; īstā v. Oertel</i>)	350	Vladimirs Rusanovs	417
Dmitrijs Ovcins	352	Alvaro de Saavedra (<i>Saavedra</i>)	419
Pjotrs Pahtusovs	353	Gavriils Saričevs	421
Jūliuss fon Paiers (<i>Payer</i>)	354	Pedro Sarmjento de Gamboa (<i>Sarmiento de Gamboa</i>)	423
Pēteris Simons Pallass	356	Georgijs Sedovs	424
Ivans Papāniņs	358	Pjotrs Semjonovs-Tjanšanskis	
Mungo Pārks (<i>Park</i>)	360	(līdz 1906. g. Pjotrs Semjonovs)	426
Viljams Eduards Perijs (<i>Parry</i>)	362	Alešandri Alberto da Roša de Serpa Pintu	
Mihails Pevcovs	363	(<i>Serpina Pinto</i>)	428
Bertrans Pikārs (<i>Piccard</i>)	364	Nikolajs Severcovs	429
Ogists Pikārs (<i>Piccard</i>)	366	Villems Korneliss Shautens (<i>Schouten</i>)	431
Žaks Pikārs (<i>Piccard</i>)	368	Sjuāns Dzans	432
Martins Alonso Pinsons (<i>Pinzón</i>)	370	Roberts Folkons Skots (<i>Scott</i>)	433
Visente Janjess Pinsons (<i>Pinzón</i>)	371		
Roberts Edvīns Pīrijs (<i>Peary</i>)	372		

Džons Smits (<i>Smith</i>)	435	Arminijs Vamberi (<i>Vambery</i>)	485
Huans Diass de Soliss (<i>Solis</i>)	437	Džordžs Vankūvers (<i>Vancouver</i>)	486
Ernando de Soto (<i>Soto</i>)	438	Pjērs Gotjē Varēns de Lavendrī	
Džons Henings Spiks (<i>Speke</i>)	440	(<i>La Vérendrye, Pierre Gaultier de Varennes, et de</i>)	488
Viljalmurs Stefansons (<i>Stefansson</i>)	442	Džeimss Vedels (<i>Weddell</i>)	490
Henrijs Mortons Stenlijs (<i>Stanley</i>)	444	Karls Veiprehts (<i>Weyprecht</i>)	491
Čārlzs Stērts (<i>Sturt</i>)	446	Djego de Velaskess,	
Džons Makdovels Stjuarts (<i>Stuart</i>)	448	Velaskess de Kueljars	
Strabons (<i>Strabōn</i>)	450	(<i>Velazquez de Cuellar</i>)	493
Pavels Edmunds Stšeleckis (<i>Strzelecki</i>)	451	Karls fon Verdens (<i>Verden</i>)	494
Oto Sverdrups (<i>Sverdrup</i>)	453	Džovanni Verracano (<i>Verrazzano</i>)	495
Samuels Šamplēns (<i>Champlain</i>)	454	Amerigo Vespuči (<i>Vespucci</i>)	497
Ernests Henrijs Šekltons (<i>Shackleton</i>)	456	Ruī Lopess Vilalobuss (<i>Villalobos</i>)	499
Grigorejs Šēlihovs	458	Džordžs Hjūberts Vilkinss (<i>Wilkins</i>)	501
Ādolfs Šlägintveits (<i>Schlagintweit</i>)	459	Čārlzs Vilkss (<i>Wilkes</i>)	503
Heinrihs Šlīmanis (<i>Schliemann</i>)	460	Boriss Viļkickis	505
Oto Šmits	461	Hermanis Vismanis (<i>Wissmann</i>)	507
Martins Španbergs (<i>Spanberg</i>)	463	Vladimirs Vīze	509
Abels Janszons Tasmans (<i>Tasman</i>)	464	Aleksandrs Vojeikovs	510
Tēvi Piligrimi (<i>Pilgrim Fathers</i>)	467	Semjuels Voliss (<i>Wallis</i>)	511
Žans Ogists Marī Tijo (<i>Tilho</i>)	469	Piters Egertons Vorbertons (<i>Warburton</i>)	512
Aleksandrīna Peternella Fransuāza Tinne (<i>Tinne</i>)	470	Ferdinands Vrangelis	513
Eduards Tolls	472	Mihails Vrončenko	515
Deivids Tompsons (<i>Thompson</i>)	474	Lavrentijs Zagoskins	516
Džozefs Tomsons (<i>Thomson</i>)	476	Adriēns Barons Viktors Žozefs	
Luiss Vaess de Torress (<i>Torres</i>)	478	Žerlaß de Gomeri (<i>Gerlache de Gomery</i>)	517
Andress de Urdaneta (<i>Urdaneta</i>)	480	Luijs Žoljē (<i>Jolliet</i>)	518
Georgijs Ušakovs	482	Izmantotā literatūra	521
Pedro de Valdivija (<i>Valdivia</i>)	483		

Izmantotā literatūra

- A. Aldans-Semjonovs. Čerskis. R., 1972.
- A. Aldans-Semjonovs. Semjonovs-Tjanšanskis. R., 1970.
- S. Cveigs. Magelāns. R., 1972.
- N. Čukovskis. Berings. R., 1970.
- S. Hmeļnickis. Prževalskis. R., 1969.
- M. Koļesņikovs. Mikluho-Maklajs. R., 1968.
- Latvijas Konversācijas vārdnīca. R. 1927–1940.
- Latvijas Padomju enciklopēdija. R., 1981–1988.
- Lielā ilustrētā enciklopēdija. R., 1997.
- A. Lielais. Inku zelts. R., 1970.
- A. Lielais. Karavelas iziet okeānā. R., 1967.
- A. Lielais. Konquistadori. R., 1979.
- A. Lielais. Lejup pa Amazoņu upi. R., 1976.
- A. Lielais. Nīlas izteku meklējot. R., 1981.
- A. Lielais. Pāri Melnajam kontinentam. R., 1978.
- A. Lielais. Uz musonu krastiem. R., 1972.
- V. Safonovs. Humbolts. R., 1974.
- A. Talanovs. Nansens. R., 1967.
- Большая Советская Энциклопедия, Москва.
- В. Г. Кисель. Открыватели мира. Минск, 2000.
- Brockhaus die Enzyklopädie. Berlīne, 1996.
- The Encyclopedia Americana. Nujorka, 1956.
- The New Encyclopedia Britanica. Londona, 2002.
- Lov Grande Encyclopédie (Larousse). Parīze, 1978.

Redaktore *Ilze Čerņevska*

Datormaketētāja *Lilija Rimicāne*

Reģistrācijas apl. Nr. 000330791. Formāts 70×100/16.
SIA «Izdevniecība Avots», Puškina ielā 1a, Rīgā, LV – 1050.
Iespēta un iesieta a/s «Preses nams» Balasta dambī 3, Rīgā, LV – 1081

**SIA «Izdevniecība Avots»
grāmatu vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība
Puškina ielā 1a, Rīgā, tālrunis 7212612,
avots@apollo.lv, www.avotsabc.lv**

Pasaules apceļotāji un jaunatklājēji / Sast. A. Goba.–R.: «Izdevniecība Avots», 526 lpp., il.

Grāmatā stāstīts par senajiem jūrasbraucējiem un pasaules apceļotājiem, kuri savus varoņdarbus veikuši jau pirms mūsu ēras, par izciliem Zemes izpētes sasniegumiem Lielo ģeogrāfisko atklājumu ērā, kad preču ražošanas attīstība un tirdzniecisko sakaru paplašināšanās sekmēja jaunu jūrasceļu un zemju meklēšanu, kā arī par mūsdienās veikto Āzijas un Āfrikas izpēti, atklājumiem Arktikā, Antarktikā u. c.